

УДК 331.1

Кравець І.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри управління персоналом і економіки праці
Хмельницького національного університету

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНО АКТИВНОГО НАСЕЛЕННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

SOCIAL PROTECTION OF THE ECONOMICALLY ACTIVE POPULATION IN MODERN CONDITIONS

АНОТАЦІЯ

У статті висвітлено роль соціального захисту як важливої складової соціальної політики держави та необхідного елементу ринкової економіки. Наголошено на тому, що соціальний захист населення є дієвим у тому разі, коли забезпечуються матеріальний добробут, економічна самостійність та самореалізація перш за все працездатного населення. Здійснено аналіз заходів держави щодо соціального захисту економічно активного населення. Виявлено тенденції зайнятості та безробіття в Україні. Запропоновано шляхи удосконалення соціального захисту економічно активного населення в умовах ринкових відносин.

Ключові слова: соціальний захист, зайняте населення, професійне навчання, трудова міграція, мінімальна заробітна плата.

АННОТАЦИЯ

В статье освещена роль социальной защиты как важной составляющей социальной политики государства и необходимого элемента рыночной экономики. Сделан акцент на том, что социальная защита населения является действенной в том случае, когда обеспечиваются материальное благосостояние, экономическая самостоятельность и самореализация в первую очередь трудоспособного населения. Осуществлен анализ мер государства по социальной защите экономически активного населения. Выявлены тенденции занятости и безработицы в Украине. Предложены пути совершенствования социальной защиты экономически активного населения в условиях рыночных отношений.

Ключевые слова: социальная защита, занятое население, профессиональное обучение, трудовая миграция, минимальная заработная плата.

ANNOTATION

The article highlights the role of social protection as an important component of the social policy of the state and the necessary element of a market economy. It is stressed that social protection of the population is effective in the case when material welfare is ensured, economic independence and self-realization, first of all, the able-bodied population. The analysis of state measures concerning social protection of economically active population is carried out. The trends of employment and unemployment in Ukraine are revealed. The ways of improvement of social protection of the economically active population in the conditions of market relations are offered.

Keywords: social protection, occupied population, vocational training, labor migration, minimum wage.

Постановка проблеми. Стратегічною метою розвитку українського суспільства є побудова соціально орієнтованої ринкової економіки. Критерієм діяльності будь-якої соціальної, правової держави, утвердження в суспільстві принципів соціальної справедливості й гуманізму є формування та реалізація ефективної системи соціального захисту населення, яка забезпечує сприятливі умови для його відтворення та

розвитку. Особливої актуальності це завдання набуває в сучасних умовах, коли Україна намагається стати повноправним членом Європейського Союзу.

Соціальний захист населення акумулює в собі зміст соціальної функції держави, систему економічних, юридичних, організаційних заходів щодо забезпечення основних соціальних прав людини та громадянина в ній. Важливим завданням сьогодні є аналіз виконання державою основних функцій у сфері соціального захисту, зокрема, економічно активного населення в ринкових умовах господарювання, оскільки саме ця категорія населення своєю працею забезпечує формування всіх соціальних фондів, які використовуються для реалізації завдань соціальної політики в державі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науці та практиці приділяється значна увага проблемам соціального захисту населення. Науковими доробками у цій царині є праці таких українських вчених, як, зокрема, Е. Лібанова, О. Палій, В. Скуратівський, М. Руженський, Н. Болотіна, І. Гнибіденко, в яких викладено зміст, завдання, мету та інструменти соціального захисту населення, запропоновано шляхи розв'язання цієї проблеми.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас з переходом до ринкових відносин змінюються умови провадження господарської діяльності, з'являються нові чинники, що впливають на зміст та характер праці, що вимагає проведення досліджень щодо дієвості заходів держави у напрямі соціального захисту економічно активного населення.

Мета статті полягає у характеристиці та аналізі дієвості основних заходів державної політики у сфері соціального захисту економічно активного населення в умовах ринкових відносин, а також виявленні напрямів їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальний захист є важливою складовою соціальної політики держави та необхідним елементом ринкової економіки. Панування диктатури ринку, орієнтація на отримання максимуму прибутку при мінімумі витрат, формування та закріплення у суспільстві споживацького ставлення до природних та інших ресурсів, особливо

людських, спричиняють появу та наростання протистояння інтересів учасників соціально-трудових відносин. Отже, в сучасних умовах держава як провідна сила у здійсненні ринкових реформ повинна обмежувати та нейтралізувати потенційно деструктивну в соціальному контексті природу ринку. Останнє можливе за наявності результативної та дієвої системи соціального захисту населення, яка б відповідала викликам ринкової економіки, максимально враховувала увесь спектр потреб та інтересів окремих осіб, верств населення, убезпечувала людину від соціально-економічної деградації, сприяла утвердженню соціальної і політичної стабільності в суспільстві [1, с. 15].

Позитивні зрушення в соціальному захисті тісно пов'язані зі створенням інституційних механізмів, що забезпечуватимуть економічне зростання.

Соціальний захист (забезпечення) визначається як форма розподілу матеріальних благ з метою задоволення життєво необхідних індивідуальних потреб громадян у разі настання соціального ризику (непрацездатність, безробіття, втрата годувальника, малозабезпеченість) за рахунок спеціальних соціальних фондів або за рахунок бюджетів різних рівнів (державного та місцевих) у випадках та на умовах, встановлених у законі.

В науковій літературі соціальний захист визначають як систему юридичних, економічних, фінансових та організаційних засобів і заходів у державі, спрямованих на убезпечення населення від несприятливих наслідків соціальних ризиків [2]. В сучасних умовах соціальний захист населення повинен бути спрямований не тільки на боротьбу з бідністю шляхом організації невідкладних персональних допомог бідним, але й на запобігання бідності, давши можливість людям забезпечувати собі соціальний захист під час свого активного періоду життя.

Соціальний захист населення є дієвим у тому разі, коли забезпечуються матеріальний добробут, економічна самостійність, самореалізація і певний соціальний статус індивіда, його фізичне й духовне благополуччя та душевний комфорт, і це стосується не тільки соціально незахищених верств, але й перш за все працездатного населення. Досягнення соціального добробуту можливе за умови зайнятості людини продуктивною працею, достойної оплати цієї праці, наявності інститутів, які забезпечують захист прав і свобод людини, а також їх реалізацію [1, с. 12].

Щодо підтримки економічної активності населення як засобу економічного зростання, то соціальний захист слід сприймати як систему різних видів гарантій (законодавчих, економічних, соціальних та соціально-психологічних), які сприяють створенню рівних умов для підвищення свого добробуту за рахунок необхідного трудового внеску для працездатного населення та створення певного рівня життєзабезпечення

для непрацездатних громадян. У цьому контексті найважливішим завданням державних інститутів та інституцій є забезпечення продуктивної зайнятості населення, як інструмента формування економічного та соціального добробуту, фундаменту людського розвитку.

Реалізацію державної політики у сфері зайнятості населення, гарантії держави щодо захисту прав громадян на працю та реалізації їхніх прав на соціальний захист від безробіття здійснює Міністерство соціальної політики. Відносини у сфері зайнятості населення регулюються Конституцією України, Законом України «Про зайнятість населення», Кодексом законів про працю України, Господарським та Цивільним кодексами України, Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», іншими актами законодавства.

В аспекті сприяння продуктивній зайнятості Міністерство соціальної політики забезпечує професійне навчання дорослого населення шляхом формування нормативно-правової бази, якою визначаються засади організації та змісту професійного навчання, організації навчального процесу, кваліфікаційної атестації, підвищення кваліфікації та атестації педагогічних працівників, організації професійного навчання за кошти ваучера, організації професійного навчання зареєстрованого безробітного населення, організації неформального професійного навчання [3].

Діяльність у цьому напрямі є вельми актуальною з огляду на статистику зайнятості та безробіття в Україні. Так, кількість зайнятого населення у віці 15–70 років у I кварталі 2017 року становила 15,9 млн. осіб, що на 0,2 млн. осіб менше порівняно з відповідним періодом 2016 року (16,1 млн. осіб). Рівень зайнятості при цьому склав 55,2%. Водночас чисельність безробітного населення зросла і становила 1,8 млн. осіб, зокрема у містах – 1,2 млн. осіб, у сільській місцевості – 0,6 млн. осіб. Згідно з методологією МОП рівень безробіття сягнув 10,1% економічно активного населення (у I кварталі 2016 року – 9,9%) [4].

З метою регулювання ринку праці, соціального захисту економічно активного населення, зокрема безробітного, Державна служба зайнятості вживає заходів активної політики зайнятості, серед яких слід назвати сприяння працевлаштуванню шляхом організації навчання. Згідно з даними Державної служби зайнятості у першому півріччі 2017 року з метою забезпечення професійно-кваліфікаційного рівня шукачів роботи вимогам роботодавців, а також за сприяння служби 114 тис. безробітних пройшли професійне навчання, що на 3% більше, ніж у відповідному періоді 2016 року. Найбільш поширеними професіями, які здобули безробітні, є тракторист-машиніст сільськогосподарського (лісгосподарського) виробництва, електрогазозварник, перукар,

кухар, манікюрник, водій автотранспортних засобів, продавець, швачка, адміністратор, кондитер, кравець, оператор з обробки інформації та програмного забезпечення, електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування тощо. Кількість безробітних, які навчалися у центрах професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості, зросла на 10% та становила 27 тис. осіб [4].

Особливої уваги з боку держави потребують питання соціального захисту молоді на ринку праці. Відповідно до Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» до молоді відносяться громадяни України віком від 14 до 35 років.

Згідно з даними Державної служби статистики у I кварталі 2017 року рівень зайнятості серед осіб у віці 25–29 років становив 67,0% та був вищим, ніж в середньому серед всіх вікових груп (55,2%), а серед осіб віком 15–24 років цей показник склав лише 28,2%. Рівень безробіття, визначений за методологією Міжнародної організації праці (МОП), серед молоді у віці 25–29 років становив 13,2%. Серед осіб у віці 15–24 років цей показник становив 17,7% та був майже удвічі вищий, ніж цей показник серед всіх вікових груп. Для порівняння у середньому по країнах ЄС рівень безробіття серед молоді до 25 років становив 17,1% [5]. Високий рівень безробіття обумовлений тим, що значна частина молодих людей не має необхідних професійних навичок і досвіду роботи. Для молоді, яка звертається до Державної служби зайнятості, здійснюються заходи сприяння зайнятості населення, що забезпечує їх соціальний захист, такі як надання інформаційних, консультаційних та профорієнтаційних послуг, створення банку вакансій та пошук підходящої роботи, сприяння в працевлаштуванні громадян, зокрема шляхом організації підприємницької діяльності, організація професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації безробітних, організація і фінансування громадських робіт, виплата допомоги по безробіттю.

За сприянням Державної служби зайнятості за перше півріччя 2017 року знайшли роботу 184,5 тис. молодих громадян, що на 4% більше, ніж у відповідному періоді минулого року, зокрема, кожен другий з них був працевлаштований оперативним шляхом до набуття статусу безробітного. З метою професійного самовизначення, підвищення якості та конкурентоспроможності національних кадрів, збалансування ринку праці та ринку освітніх послуг, профілактики безробіття Державна служба зайнятості надає профінформаційні та профконсультаційні послуги. Профорієнтаційними послугами у січні-липні 2017 року було охоплено 286,2 тис. безробітних з числа молоді та 582,2 тис. осіб, які навчаються в різних навчальних закладах. З метою максимального наближення професійних навичок громадян, що шукають роботу, до потреб роботодавців, розширення їх компетенцій та

підвищення конкурентності Державною службою зайнятості протягом січня-липня 2017 року здійснено професійне навчання на замовлення роботодавців 40,0 тис. безробітних, у віці до 35 років. Протягом зазначеного періоду проводились роботи і щодо організації громадських та інших робіт тимчасового характеру, до яких було залучено 42,0 тис. молодих осіб.

Сприяння молодіжній зайнятості є стратегічним напрямом молодіжної політики нашої держави, визначеним Державною цільовою соціальною програмою «Молодь України» на 2016–2020 роки. Метою Програми є створення сприятливих умов для розвитку і самореалізації української молоді, формування її громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості. Реалізація Програми сприятиме покращенню становища молоді України та активізації її участі у суспільно-економічному житті держави, дасть змогу отримати позитивні результати щодо створення сприятливих умов для розвитку і самореалізації, підвищити рівень доступу до якісної освіти та створення умов для її зайнятості.

У рамках Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки відбулось підписання Українського Пакту заради молоді – 2020, який є продовженням європейської ініціативи і передбачає сприяння створенню як мінімум 100 партнерських проєктів між бізнесом та освітнім сектором та забезпечення 10 000 місць для стажування та першого робочого місця молоді [6].

Сучасна складна соціально-економічна ситуація в Україні спричинює зростання міграційних трудових потоків населення. Непересічного значення за таких умов набуває необхідність державного регулювання міграції населення з метою забезпечення соціального захисту трудових мігрантів. Соціальному захисту працюючих сприяє здійснення ліцензування посередницької діяльності з працевлаштування за кордоном, яке відбувається в нормативно-правовому полі дії Законів України «Про зовнішню трудову міграцію», «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про ліцензування видів господарської діяльності», «Про зайнятість населення», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», «Про ратифікацію угоди між Україною та республікою Польща про соціальне забезпечення». З метою соціального захисту трудових мігрантів видано Наказ Мінсоцполітики «Про створення Міжвідомчої робочої групи з питань контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном» від 22 березня 2016 року № 273 р., а також затверджено ліцензійні умови щодо посередництва у працевлаштуванні за кордоном [7].

Згідно з даними Представництва Міжнародної організації з міграції (МОМ) в Україні громадянам України в 2011 році було видано

204000 дозволів на проживання в державах Євросоюзу. Українці становили найчисельнішу групу серед громадян третіх країн, які отримали такі дозволи в ЄС. Проте більшість цих дозволів були короткотерміновими (до року), 156 тис. з них видано Польщею для виконання сезонних робіт. У 2012 році українці були п'ятою за чисельністю групою громадян третіх країн, які проживали на території ЄС, після громадян Туреччини (2,3 млн), Марокко (1,9 млн), Албанії та Китаю.

На середину 2013 року на обліку Федеральної міграційної служби Росії перебували 1,4 млн громадян України, які проживали в Росії на постійній та тимчасовій основі. Зокрема, українців, які мали дозволи на працевлаштування, нараховувалося 127,8 тис. осіб, що становило 11% іноземних працівників у Росії. У 2011–2012 роках Міністерство внутрішніх справ (МВС) оформило документи для 12000 громадян України, які виїхали з країни на постійне місце проживання за кордон. Основними країнами призначення були Російська Федерація, Німеччина, Ізраїль, США, Білорусь, Чехія [8]. Згідно з даними Державної служби статистики протягом січня-липня 2017 року з України вибуло 192 382 осіб, при цьому міграційний приріст склав лише 2 736 осіб.

У Законі України «Про зовнішню трудову міграцію» визначаються права та соціальні гарантії трудових мігрантів і членів їхніх сімей; організаційно-правові засади здійснення оплачуваної діяльності в державі перебування; засади державного контролю та відповідальності за порушення законодавства щодо трудової міграції. Відповідно до Закону державна політика у сфері зовнішньої трудової міграції здійснюється за такими напрямками: здійснення ефективного державного регулювання зовнішньої трудової міграції; забезпечення соціального та правового захисту трудових мігрантів і членів їхніх сімей; здійснення співробітництва з державними органами іноземних держав, міжнародними та громадськими об'єднаннями, заінтересованими у вирішенні питань зовнішньої трудової міграції; здійснення заходів із запобігання незаконній зовнішній трудовій міграції; створення умов для повернення в Україну та реінтеграції в суспільство трудових мігрантів і членів їхніх сімей; посилення інституційної спроможності закордонних дипломатичних установ України щодо надання правової, інформаційної та іншої допомоги трудовим мігрантам і членам їхніх сімей на території держави перебування тощо [9].

З метою уникнення проблем зростання безробіття, посилення трудової міграції населення, зокрема безповоротної, одним з найважливіших напрямів діяльності держави визначають соціальний захист зайнятого економічно активного населення, до якого належать реалізація державної політики з питань охорони життя і здоров'я людей на виробництві, профілактики

травматизму невиробничого характеру; забезпечення реалізації державної політики щодо соціального захисту працюючих, зайнятих на роботах з несприятливими умовами праці на підприємствах, в установах і організаціях, незалежно від форм власності і видів їх діяльності, а також фізичних осіб-підприємців; здійснення державного контролю за своєчасною і не нижче визначеного державою рівня виплатою заробітної плати; здійснення державного контролю за регулюванням охорони і оплати праці у колективних договорах, угодах підприємств, установ і організацій усіх форм власності і видів господарської діяльності тощо.

Забезпечення реалізації державної політики у сфері соціально-трудова відносин, оплати і належних умов праці, трудової міграції, соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, звільнених у запас або відставку тощо здійснюють Департаменти соціального захисту населення при обласних державних адміністраціях.

Заробітна плата є надзвичайно важливим соціально-економічним показником, який відіграє визначальну роль у забезпеченні економічного зростання та підвищенні добробуту громадян будь-якої країни. Мінімальна заробітна плата нині є надзвичайно важливим інструментом соціального захисту працюючих, оскільки визначає гарантований державою мінімум в оплаті праці, якого зобов'язані дотримуватись усі роботодавці.

Незважаючи на позитивну тенденцію зростання рівня заробітної плати в економіці України (середньомісячна номінальна заробітна плата штатного працівника в січні-червні 2017 року порівняно з відповідним періодом 2016 року зросла на 37,2% (проти 25,0% у I півріччі 2016 року порівняно з відповідним періодом 2015 року) і становила 6 638 грн., що у 2,1 рази вище рівня мінімальної заробітної плати (3 200 грн.)), її рівень все ж є низьким і не може в повному обсязі задовольнити матеріальні та духовні потреби населення через паралельне удорожчання вартості життя.

Проблемою української економічної діяльності є недотримання господарюючими суб'єктами зобов'язань щодо своєчасної виплати заробітної плати працівникам. Загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати протягом січня-червня 2017 року постійно зростала і на початок липня на третину (на 33,6%), або на 600,9 млн. грн., перевищувала відповідний показник на початок 2017 року. Станом на 1 липня 2017 року цей показник склав 2 391,9 млн. грн., що дорівнює 4,1% фонду оплати праці, нарахованого за червень 2017 року (рис. 1) [10].

На 1 липня 2017 року основна частка загальної суми боргу припадала на підприємства промисловості (75,9%) та транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності (9,1%).

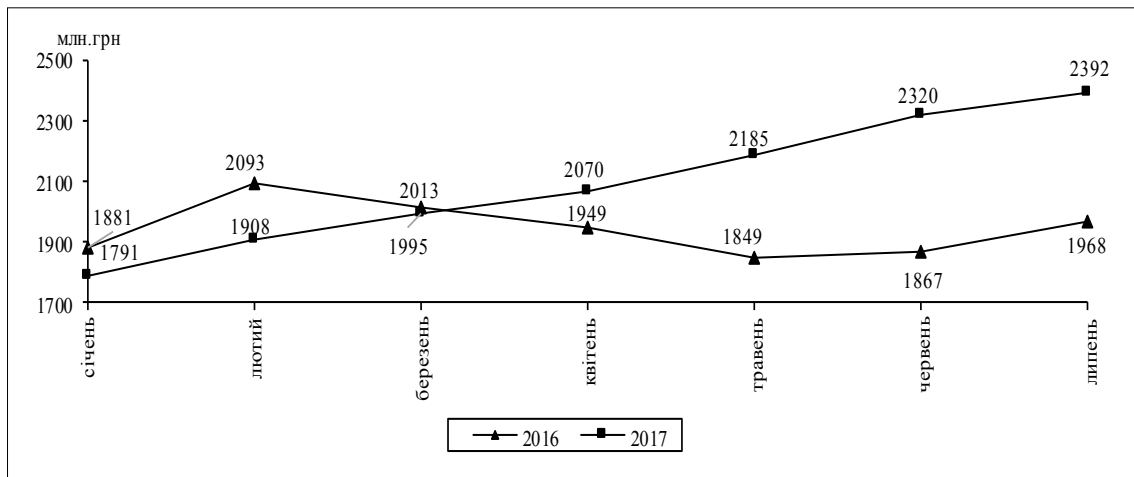

Рис. 1. Динаміка суми заборгованості з виплати заробітної плати у січні-червні 2016–2017 років (на 1 число відповідного місяця)

Загальна сума невиплаченої заробітної плати протягом січня-червня п. р. збільшилася у 18 регіонах країни, найсуттєвіше – у Донецькій (на 196,4 млн. грн.), Черкаській (на 117,0 млн. грн.), Луганській (на 112,0 млн. грн.), Рівненській (на 55,7 млн. грн.), Дніпропетровській (на 51,3 млн. грн.) областях.

На 1 липня 2017 року заборгованість на економічно активних підприємствах становила 1 319,2 млн. грн., з неї 63,5% склали борги за роботи, виконані у поточному році.

Чисельність працівників, які вчасно не отримали заробітну плату, на 1 липня 2017 року становила 150,7 тис. осіб, або 2,0% від середньооблікової кількості штатних працівників, зайнятих в економіці. Кожному із зазначених працівників не виплачено в середньому 8 754 грн., що на 31,9% перевищує середньомісячну заробітну плату за січень-червень 2017 року.

Така ситуація вимагає вжиття державою більш рішучих заходів щодо зменшення заборгованості підприємств, установ, організацій з оплати праці працівників шляхом застосування на законодавчому рівні санкцій до підприємств-боржників або в окремих випадках компенсації втрат працюючого населення.

Не менш важливим напрямом роботи держави є соціальний захист працівників, які задіяні на виробництвах зі шкідливими умовами праці. Як свідчать дані Державної служби статистики, динаміка кількості працівників, зайнятих на роботах зі шкідливими умовами праці, характеризується тенденцією зменшення. Водночас станом на початок 2016 року 1 040,5 тис. осіб були зайняті на роботах зі шкідливими умовами праці (в умовах перевищення гігієнічних нормативів за шкідливими виробничими факторами, такими як мікроклімат, барометричний тиск, неіонізуючі електромагнітні поля та випромінювання, іонізуючі випромінювання, виробничий шум, ультразвук, інф-

развук, вібрація, освітлення, хімічні, біологічні фактори, важкість та напруженість праці), що склало 26% облікової чисельності штатних працівників. На кінець 2015 року 37,6% працівників у загальній обліковій чисельності штатних працівників мали право на хоча б один із видів пільг і компенсацій за роботу зі шкідливими умовами праці за окремими видами економічної діяльності [11].

З метою соціального захисту зайнятого населення фахівцями Департаментів соціального захисту населення проводиться певна роз'яснювальна робота та надається практична допомога підприємствам, установам та організаціям в організації роботи по проведенню атестації робочих місць за умовами праці, сенс якої полягає в регулюванні відносин між керівником і працівниками в галузі реалізації прав на здорові і безпечні умови праці, пільгове пенсійне забезпечення, пільги і компенсації за роботу в несприятливих умовах. Водночас цю роботу необхідно значно посилити, удосконалювати методи роботи та застосовувати нові важелі впливу.

Про рівень соціального захисту працюючих свідчать показники динаміки колективних трудових спорів. Так, кількість колективних трудових спорів, які взято на облік у 2016 році на виробничому та територіальному рівні, склала 63 одиниці, на галузевому та національному – 4. Протягом 2016 року за сприяння *Національної служби посередництва і примирення вирішено 105 трудових спорів* на виробничому та територіальному рівні, 1 – на галузевому та національному рівнях [12].

Таким чином, як показав аналіз основних показників соціальної захищеності безробітного та зайнятого населення, ті заходи, що вживаються державою щодо соціального захисту економічно активного населення, є актуальними, проте у цій сфері існує широке коло проблем, які потребують вирішення, зокрема законодавчого, серед яких слід назвати невідповідність

освітньо-професійного рівня безробітних потребам ринку праці, високий рівень молодіжного безробіття, низький рівень соціальних стандартів в оплаті праці, порушення норм колективно-договірного регулювання у сфері праці. Зазначене безпосередньо впливає на рівень добробуту громадян, формування соціальних фондів, рівень людського розвитку загалом.

Сьогодні необхідно домогтися дієвості механізму соціального захисту економічно активного населення, як зайнятого, так і безробітного. Для соціального захисту працюючих повинні використовуватись інструменти як універсальні (гарантії оплати праці, норми оплати праці, норми робочого часу (відпочинку), індексація заробітної плати, податкова соціальна пільга при оподаткуванні заробітної плати та компенсація заробітної плати), так і спеціальні (соціальний захист визначених категорій, професій працівників на рівні підприємства, а також галузі, регіону) [12, с. 35].

Сьогодні є необхідність проведення активної політики зайнятості населення, котра має передбачати реалізацію прав кожного громадянина на працю і отримання гарантованого мінімуму доходів, достатнього для нормальної життєдіяльності працюючого та його сім'ї; державні гарантії по оплаті найманої праці, встановленню її мінімального рівня, який діятиме на всіх підприємствах, організаціях, установах незалежно від форм власності та господарювання; надання різних форм допомоги безробітним, таких як виплати по безробіттю, організація громадських робіт, перепідготовка та отримання нової спеціальності, з якої є можливість працевлаштування, створення умов для започаткування власної справи тощо.

Висновки. Соціальний захист населення є діяльністю, спрямованою на реалізацію гарантованих державою економічних, соціальних і політичних прав населення, зокрема економічно активного, створення умов для продуктивної зайнятості, зростання рівня життя населення та забезпечення умов для людського розвитку. В умовах ринкових відносин для економіки України важливими є заходи, спрямовані на запобігання ситуаціям, які загрожують добробуту людини, стимулювання активності особи.

Соціальний захист повинен виконувати превентивну, запобіжну функцію шляхом захисту особи та її сім'ї від втрат доходу, пов'язаних з безробіттям чи втратою працездатності. Отже, подальші дослідження та удосконалення системи соціального захисту економічно активного населення повинні лежати у площині розвитку системи соціального страхування населення як інструмента активної політики соціального захисту.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Руженський М. Соціальний захист населення в умовах формування ринкової моделі економіки України: [монографія] / М. Руженський. – К.: ІПК ДСЗУ, 2013. – 318 с.
2. Болотіна Н. Право людини на соціальний захист / Н. Болотіна. – К.: Знання, 2010. – 107 с.
3. Професійне навчання дорослого населення // Офіційний веб-портал Міністерства соціальної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.msp.gov.ua/content/profesiynne-navchannya-doroslogo-naselennya.html?PrintVersion>.
4. Щодо ситуації на ринку праці // Офіційний веб-сайт Державної служби зайнятості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list>.
5. Молодь на ринку праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350805>.
6. Підписання Українського Пакту заради молоді – 2020 у рамках Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.msp.gov.ua/news/8121.html>.
7. Трудова міграція // Офіційний веб-портал Міністерства соціальної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.msp.gov.ua/content/trudova-migraciya.html>.
8. Міграція в Україні: факти і цифри [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iom.org.ua/sites/default/files/ukr_ff_f.pdf.
9. Про зовнішню трудову міграцію: Закон України від 5 листопада 2015 року № 761-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/761-19>.
10. Заробітна плата та стан її виплати у I півріччі 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Умови праці найманих працівників у 2015 році: статистичний бюлетень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
12. Юрчик Г. Соціальний захист зайнятого населення України в умовах економічної нестабільності / Г. Юрчик // Україна: аспекти праці. – 2015. – № 1. – С. 34–42.